

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра державного управління, документознавства та інформаційної діяльності

ВИСНОВКИ

науково-практичного форуму

**«Good governance during the war.
Добре врядування під час війни»**

27-29 квітня 2022 року

м. Рівне

27-го квітня на базі кафедри «Державного управління документознавства та інформаційної діяльності» Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Національного університету водного господарства та природокористування відбувся перший день науково-практичного форуму «Good governance during the war. Добре врядування під час війни». В даному заході взяли участь провідні українські науковці України, публічні адміністратори Рівненщини, державні службовці, громадські діячі, історики, економісти, студенти.

Співорганізатор - кафедра теорії та практики управління факультету соціології і права КПІ імені Ігоря Сікорського.

Учасники форуму: кафедра іноземних мов НУВГП, кафедра суспільних дисциплін НУВГП.

Спікери форуму:

Сергій Подолін – перший заступник голови РОДА;

Олег Вівсянник – начальник департаменту цивільного захисту та охорони здоров'я;

Олександр Корольчук – заступник начальника департаменту Департаменту цифрової трансформації та суспільних комунікацій;

Руслан Серпенінов – голова Сарненської територіальної громади Рівненської області;

Олександр Мензул – голова Вараської територіальної громади Рівненської області;

Кирило Бережний – начальник РВФДМУ по Рівненській та Житомирській областях ;

Ольга Смалій – заступник начальника Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби у Волинській та Рівненській областях;

Тетяна Самсонюк – заступниця директора з розвитку та впровадження цифрових технологій Рівненського обласного краєзнавчого музею;

Микола Мандзюк – керівник відділу туризму, менеджменту та інвестицій Державного історико-культурного заповідника м. Дубна;

Анна Іщенко - директор центру прикладної соціології «Соціоплюс», старший викладач кафедри теорії та практики управління КПІ ім. Ігоря Сікорського;

Цецик Ярослав – к.і.н. доцент кафедри «Державного управління, документознавства та інформаційної діяльності».

Даний форум проходив з 27 по 29 квітня 2022 року. Тихончук Леся (д.н.д.у., в.о.завідувача кафедри «Державного управління, документознавства та інформаційної діяльності») модерувала даний форум. Викладачами груп забезпечення бакалаврських освітніх програм НУВГП за спеціальностями 281«Публічне управління та адміністрування» (ОП «Публічне управління та адміністрування»), 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (ОП «Документознавство та інформаційна діяльність»), магістерських освітніх програм «Місьцеве самоврядування» та «Державна служба» (спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування) за участю здобувачів даних ОП підготовлено щоденні круглі столи по обговоренню питань порядку денного Форуму, формуванню відповідних висновків.

Під час першого дня форуму (27 квітня 2022 року) було обговорено такі важливі питання, як сприяння соціально-економічному розвитку територіальних громад, забезпечення безпеки під час воєнного стану, функціонування та діяльність обласних військових адміністрацій, формувань територіальної оборони.

Особливості публічного врядування в воєнний час, стан безпеки Рівненщини, стан підготовки Рівненщини до оборони й забезпечення життєдіяльності області, охарактеризовано важливість розвитку доброго врядування в воєнний час, обговорено перспективи подальшого міжнародного співробітництва під час війни, можливість удосконалення інформаційної політики РОДА і боротьби із фейками, питання управління державним майном у воєнний час, жінки в політиці та прийняття рішень під час війни, державна служба під час війни (вікно в майбутнє). Ці та інші питання було висвітлено спікерами Форуму та обговорено учасниками.

*Після виголошення доповідей, а також проведеного обговорення, учасники форуму прийшли до наступних **висновків**:*

1. Військова агресія Росії в Україні завдала значних збитків нашій державі, але, вона започаткувала також цілу низку важливих позитивних змін стратегічного характеру. Насамперед, це стосується суттєвого підвищення ефективності взаємодії між органами державної влади, керівниками територіальних громад та представниками громадських і волонтерських організацій. Завдяки цьому було налагоджено дієвий механізм економічної підтримки збройним силам, здійснено успішну релокацію частини бізнесу із

зони бойових дій і сусідніх із нею територій у західні регіони, у тому числі на Рівненщину, здійснюється евакуація населення. Вже сьогодні доцільно започаткувати напрацювання законодавчих змін, спрямованих на посилення фінансової самостійності та забезпечення достатньої адміністративної спроможності органів місцевого самоврядування територіальних громад у повоєнний період. Потрібно шукати баланс між елементами централізації і децентралізації в територіальних громадах. Жорстка владна вертикаль окупантів, часто поступається гнучкості українських командирів і бійців, здатних приймати швидкі самостійні тактичні рішення.

2. Самоорганізація населення показала свій неабиякий потенціал навіть у критичний період розгортання гострої фази війни, зокрема і в тих територіальних громадах, які потрапили у зону бойових дій. Тому після завершення воєнного стану використання її потенціалу має стати запорукою стрімкої відбудови економіки нашої держави та подальшої інтеграції й співпраці із цивілізованими державами світу, включаючи вступ в ЄС.

3. Усіх людей, науковців, керівників турбує перспектива розвитку територіальних громад в умовах воєнного стану. Принципи, які свого часу були закладені в основу проведення в Україні адміністративно-територіальної реформи, в сучасних умовах воєнного стану повинні бути не просто збережені, але й розвинуті. Передусім, це стосується непорушності принципу субсидіарності й доцільності автономного прийняття багатьох управлінських рішень органами місцевого самоврядування. Думки з цього приводу розділилися: з одного боку, наводяться аргументи на користь формування доволі жорсткої централізованої владної вертикалі (за аналогією з військовою ієрархією), а з іншого – обґрунтовано доцільність збереження реальної самостійності територіальних громад в управлінні власним економічним потенціалом і людським капіталом задля їх максимально ефективного застосування.

4. Згідно Указу Президента «Про утворення військових адміністрацій» від 24 лютого 2022 року, в Україні для здійснення керівництва у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку утворено 25 обласних військових адміністрацій відповідно до Закону України "Про правовий режим воєнного стану", в тому числі і Рівненську обласну військову адміністрацію. У зв'язку з утворенням військових адміністрацій, обласні, Київська міська

державні адміністрації та голови цих адміністрацій набувають статусу відповідних військових адміністрацій та начальників цих військових адміністрацій. На базі існуючих районних державних адміністрацій утворено також відповідні районні військові адміністрації. Координацію та контроль за діяльністю обласних, та районних військових адміністрацій покладено на Генеральний штаб Збройних Сил України, Кабінет Міністрів України. Проаналізовано повноваження обласних державних адміністрацій, які є досить широкі. Варто зауважити, що діяльність обласних військових адміністрацій має вагомі успіхи щодо забезпечення безпеки. ОВА оперативно здійснюють оповіщення населення про сигнал повітряної тривоги. Голова ОВА згуртував команду Рівненщини. Регіон займається прийманням гуманітарної допомоги, постачанням гуманітарної допомоги до всіх фронтових областей. Рівненщина прийняла понад 47 тисяч переміщених осіб, є виклики пов'язані з цими процесами, працюють гуманітарні місії.

5. Бізнес має розвиватися. Професором кафедри менеджменту НУВГП Скрипчуком Петром було запропоновано територіальним громадам використовувати переробку органічних відходів за новими розробленими технологіями. Запроваджувати регіональні стандарти на продукцію та послуги, тощо.

6. В сучасних воєнних умовах саме інформація є небезпечною зброєю в руках тих, хто нею керує. Українці мають можливість жити в вільній демократичній державі, порівняно з Росією, де пропаганда вкорінилася в життя людей, які не бачать різниці між екраном і реальним життям. Росія провадить агресивну інформаційну політику. Україна має говорити про самостійні речі, що може не подобатися Угорщині, Грузії, Білорусі. Те, що ми бачимо з перших днів війни після активних бойових дій – це атаки на Луцьк, Київ, поблизу Рівного – все це говорить про те, наскільки наш противник користується щодо донесення інформації старими наративами, маніпуляціями, противник не розуміє, що Україна пішла набагато вперед з точки зору технічних моливостей. Додатки в смартфонах, ютуб канали, телевізійні канали і соціальні мережі інтернет дозволяють перекривати багато моментів з донесення інформації. Важливим питанням лишається протидія фейкам в громадах. Саме органи місцевого самоврядування мають застосовувати інструменти, аби протидіяти фейкам. Якщо ви маєте сторіночку у Фб, мережі, саме в маєте це

робити маєте якесь віднос до місц самовря. Донести інф до територіальної громади. На рівні кожної ТГ має бути посада, тобто людина, яка відповідає за засоби масової інформації, комунікацію в соціальних мережах, боротися і викривати ботів, – тобто вона має протидіяти фейкам.

7. Актуальним питанням сьогодення лишається управління майном. Фонд державного майна в Рівненській області опікується важливими питаннями в умовах війни. Саме Фонд державного майна (ФДМ) здійснює процеси управління майном, коропративними правами, здійснює регуляцію оціночної діяльності. ФДМ є регулятором оціночної діяльності. На даний час Верховною Радою України від 3 березня 2022 року прийнято Закон України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів». 1 квітня проголосовано зміни до цього закону. Через найкоротший час ФДМ працюватиме за цим законом. Зараз фактично на виході зміни до Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану». Дані закони будуть проголосовані і підписані, це стосується сотень підприємств, дуже важливе питання. Кабінетом Міністрів України рік тому передбачено передачу до комунальної власності гуртожитків. Маємо незакриті питання по Рівному, Сарнах, Березному. Голова Рівненської ОВА В.Коваль підписав накази щодо активізації передачі очисних споруд. Це не може здійснювати ФДМ. Ці об'єкти мають бути передані органам місцевого самоврядування. Захисні споруди передавати потрібно в комунальну власність.

8. Гендерна рівність є важливим питанням. Під час війни жінки у політиці впливають на прийняття рішень. Відповідно до Global Gender Gap Report, 2021 позиція України зменшилася (змістилася з 59 місця у 2020 році на 74 у 2021 році) за гендерним розривом. Тенденції засвідчують, що Україна має розрив і це відображає світові тенденції. Середнє значення представленості жінок в парламенті (Верховній раді) становить 23 % або 135 осіб. Найкращим результатом є рівень освіти, 26 країн випереджають Україну. Представленість жінок у збройних силах також є істотною нині. Доступною є інформація, яку опублікували ЗСУ стосовно оборонної політики України, які заходи проводять збройні сили аби забезпечувати рівні права для чоловіків і жінок. У 2021

зафіксовано найбільшу кількість жінок у військових лавах. Ситуація війни збільшила представництво жінок у ЗСУ.

9. Розбудова державної служби відбувається і впродовж і війни. Національним агентством України з питань державної служби у Волинській та Рівненській областях застосовуються такі інструменти як електронний документообіг, додаток «Дія», тощо. Отримувати послуги зараз швидко і зручно. Це дозволить заощадити час, ресурси, перевести роботу у дистанційний формат. Управління людськими ресурсами на державній службі є також ефективним, оскільки передбачає стимулюючі заходи для держслужбовців – встановлення надбавок до заробітної плати, застосування альтернативних інструментів діловодства від призначення до звільнення, введення елементів цифровізації. Часто здійснюється оцифрування трудових книжок, що є аналогом паперових трудових книжок. Болючим питанням нині залишається перебування держслужбовців на тимчасово окупованих територіях. Розроблено чіткі рекомендації у разі захоплення чи загрози такого захоплення – що передбачає заходи схронності документів, перелік покрокових дій. Публічні службовці не мають права співрацювати з окупантами, в такому разі вони матимуть: кримінальну відповідальність, втратять право займати посади в органах публічної влади. Здорові умови роботи працівників на державній службі є завданням керівника. Реформування державної служби та заробітної платні стабілізувало видатки з бюджету. Уряд прийняв рішення про зменшення видатків на заробітну плату під час воєнного стану, проте державна служба є стабільним роботодавцем й нині. Національне агентство України з питань державної служби у Волинській та Рівненській областях активно підтримує армію, протидіє фейкам, допомагає ЗСУ. Працівник, який мобілізований отримує середній заробіток, зберігає за собою свою посаду, якщо він пішов у військо або тероборону. Велику увагу Нацагентство приділяє навчанню на підвищення кваліфікації державних службовців. Функціонує в цьому напрямі Українська школа урядування. Основні тематики у цій школі і професійні навички орієнтовані на лідерство, впровадження змін, комунікацію, вивчення української мови. Як підсумок можна сказати, що публічна влада в Україні працює злагоджено. Влада адаптується вчасно до викликів, реагує на них. Існує диспропорція у правовому регулюванні державної служби і служби в органах місцевого самоврядування: законодавство про службу відстає від

державної служби. Чинне законодавство дискримінує посадових осіб органів місцевого самоврядування в порівнянні з державними службовцями: розміри посадових окладів, доплати за ранги, переведення на державну службу не можливе зі служби в органах місцевого самоврядування.

10. Під час Першої світової війни російська імперська влада, чорносотенці та православне духовенство (російська православна церква) використовували будь-які засоби для дискридитатії своїх опонентів. У чорносотенній пресі друкувалися статті, в яких висвітлювалися «злочини» католицької церкви, українських січових стрільців, австроугорської та німецької армії. Констатувалося, що вони «знущалися над полоненими, медсестрами тощо». Однак, у інших публікаціях в цих самих виданнях закликали жителів Волині відправляти посилки для полонених, культові речі тощо. Це свідчить про використання феків органами російської влади, брехлива інформація використовувалась московитами завжди для можливості виправдовування своїх злочинів як зараз так і колись.

Окремі елементи тогочасної політики використовуються і нинішньою російською владою під час війни з Україною з метою дискридитатії ситуації . Інформаційна політика держави агресора і під час Першої світової війни і під час війни з Україною 2022 року носить однакове підґрунтя – дискридитатія ситуації та України в очах світу за рахунок фейкової пропаганди. Державними установами та територіальними громадами України повинні відпрацьовуватись мехізми донесення світу на населенню правдивої інформації, опротестуванню фейків агресора.

Під час другого дня форуму (28 квітня 2022 року) було обговорено наступне. Інтеграція біженців з України в країнах ЄС (Польща, Італія, Німеччина, Австрія, Швеція, Ірландія) – мовно-освітній, психологічний, гуманітарний, соціальний аспект інтеграції . Дану зустріч з прямими включеннями з громадянами України з інших країн модерувала Лариса Купчик завідувачка кафедри іноземних мов НУВГП, к.п.н., доцентка.

Особливості дієвої комунікації під час війни, екологія психологічного здоров'я у військовий час – дана проблематика досліджувалась на Форумі Кочубей Аллою (к.п.н., доценткою кафедри суспільних дисциплін НУВГП) та

Шпак Світланою (к.психол. наук, доцент кою кафедри суспільних дисциплін НУВГП).Оксаною Сарнавською, к.філософських наук, доцент кою кафедри суспільних дисциплін НУВГП було розкрито проблематику Психологічної допомоги у кризовій ситуації війни.

Прийом біженців, формування самооборони, економіка регіонів, реалізація програм релокації бізнесу в громадах та регіонах країни. Дану проблематику під час воєнного стану було розкрито представниками громад Рівненської області: Олександром Мензулом (головою Вараської територіальної громади Сарненського району), *Куляшою Оксаною начальником відділу з питань організації надання адміністративних послуг Шпанівської територіальної громади Рівненського району, Лавором Олексієм консультант Сарненського міського голів*

Після виголошення доповідей, а також проведеного обговорення, учасники форуму прийшли до наступних висновків:

1. За період війни з України виїхало понад 5 млн. осіб, з яких майже половина діти шкільного віку. Найбільше біженців прийняли Польща, Німеччина, Італія, Словаччина. Позитивне ставлення до біженців з України є, передусім, наслідком усвідомлення небезпеки, яку має для Європи агресія росії. Наступна ключова обставина – широка громадська підтримка прийняття українських переселенців. Значною мірою вона зумовлена культурною близькістю, численними діловими, родинними зв'язками, досвідом спілкування з українцями завдяки багаторічній трудовій міграції до ЄС. Співчуття викликає також склад біженців – майже 90 % яких становлять жінки та діти. Треба зазначити ще й високий рівень освіти та кваліфікації українців, знання мов, що значно збільшує шанси їх облаштування та інтеграції в країнах перебування. Для підтримки біженців в країнах ЄС запроваджено механізми освітньої та медичної допомоги. Необхідно підсилювати зв'язок державних українських представництв за кордоном з переміщеними особами для безпосереднього контакту з даними особами, обліку стану проживання харчування навчання наших громадян, необхідності надання медичної чи іншої соціальної підтримки. Створення єдиної платформи на державному рівні для даних

громадян допоможе адаптуватись українцям до тимчасового перебування в інших країнах.

2. В час збройної агресії Російської Федерації, територіальні громади України об'єдналися у боротьбі зі спільним ворогом. Усі громади підтримують одна одну. Крім того, органи місцевого самоврядування допомагають переселенцям, які через агресію Росії вимушені шукати прихисток в інших громадах. Працює реєстр внутрішньо переміщених осіб. В громадах створюються волонтерські центри, які співпрацюють із сусідніми країнами та допомагають українцям, зокрема в наданні психологічної допомоги, особливо дітям. Мешканці громади активно долучаються до підтримки біженців, збору продуктів харчування, надання житла. В Сарненській громаді за ініціативи молоді створено сайт *Siti helps mi*, що значно покращив логістику, де зосереджена інформація про потреби переселенців. Створені в соцмережах групи, зокрема Відкриті долоні, що містить дані про: заходи, які проводяться для дітей різного віку, надання консультацій, підготовка дітей дошкільного віку, вивчення культурних та історичних особливостей регіону. Проте залишається ще ряд невирішених проблем, які пов'язані нестачею необхідних продуктів харчування.

3. Збереження психологічного здоров'я є важливим моментом, оскільки в період військових дій психіка людини надзвичайно ослаблена через стреси. Для створення сприятливого психологічного клімату в кожній громаді, з метою якісного та позитивного спілкування з внутрішньо переміщеними особами, контролю за психологічним здоров'ям громадян в кожній територіальній громаді необхідно створити центри надання психологічної допомоги як внутрішньо переміщеним особам так і мешканцям громади. При створенні даних центрів необхідно проводити поділ за віковими категоріями. Центр психологічної допомоги НУВГП може стати осередком навчань та практик місцевих психологів регіону, волонтерських організацій та працівників омс.

4. Територіальним громадам регіону необхідно проінвентаризувати та опублікувати у відкритому доступі всі інвестиційні пропозиції та можливості для підприємств та організацій окупованих та зруйнованих територій держави з метою успішної релокації бізнесу, медичних та освітніх закладів.

5. Вирішення проблем житлового забезпечення внутрішньо переміщених осіб необхідно здійснювати за участю державних органів виконавчої влади з

врахуванням практики вирішення даних проблем інших регіонів держави та світу. Співпраця з міжнародними інституціями з питань проектування тимчасового житла, співфінансування - одна з можливих пропозицій по вирішенню даної проблеми.

6. Стратегії розвитку громад необхідно відкоригувати з врахуванням необхідності функціонування та формування територіальної оборони в регіонах, фінансування, утримання, підтримки та співпраці. Долучення громадських та волонтерських організацій, громадян регіону, їх опитування є необхідним при формуванні даних Стратегій.

7. ФДМУ та громадам регіону, освітнім закладам, медичним закладам разом з Департаментом з надзвичайних ситуацій необхідно на рівні області проінтентаризувати всі бомбосховища, створити належні умови їх використання за призначенням.

Під час третього дня форуму (29 квітня 2022 року) досліджувались актуальні питання документознавства, інформаційної та архівної справи під час війни.

Микола Мандзюк – керівник відділу туризму, менеджменту та інвестицій Державного історико-культурного заповідника м. Дубна та Самсонюк Тетяна – заступниця директора з розвитку та впровадження цифрових технологій Рівненського обласного краєзнавчого музею Рівненської обласної ради, модерували зустріч стосовно захисту культурної спадщини та збереження музейних цінностей, діяльності музеїв у воєнний час.

Цецик Ярослав (керівник ОП Документознавство та інформаційна діяльність, к.і.н., доцент) розкрив історичний аспект ролі органів місцевого самоврядування у врегулюванні соціально-економічної ситуації на Волині під час Першої світової війни (на підставі архівних документів). Науковці КПІ ім. Ігоря Сікорського Ковальський Борис (к.і.н., професор кафедри історії України), Хитровська Юлія Валентинівна (д.і.н., професор кафедри історії), Костильова Світлана Олександрівна (д.і.н., професор, завідувачка кафедри історії), Кізлова Антоніна Анатоліївна (д.і.н., доцентка кафедри історії) долучились до обговорення даної проблеми, провели паралелі з ситуацією на Київщині, задали низку питань на які отримали позитивні відповіді.

Особливості документного забезпечення в умовах воєнного стану презентував учасникам доцент кафедри державної служби, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП, к.т.н., Корбутяк В.І. Разом з студентами першого курсу спеціальності ІБАС даний викладач розробив Дорожню карту переселенця. Дана карта була презентована учасникам. Представники територіальних громад замовили для використання в дане програмне забезпечення.

Після виголошення доповідей, а також проведеного обговорення, учасники форуму прийшли до наступних висновків:

1. Рекомендувати розпорядникам майна музейних установ області розпочати повноцінну роботу музейних установ з відвідувачами. Це надасть змогу проводити культурно-освітню роботу не лише серед місцевих жителів, а й внутрішньо переміщеними особами. Важливу роль у цьому відіграє діяльність органів влади та місцевого самоврядування, які мають надати музеям відповідні рекомендації. На початку війни більшість музейних експонатів було законсервовано, а на робочих місцях перебувала лише адміністрація та охоронці. Складність та неоднозначність ситуації полягає у тому, що Дубенський замок знаходиться у підпорядкуванні Рівненської обласної державної адміністрації, яка незважаючи на воєнний стан допомагала музею. Натомість Міністерство культури не надало жодних рекомендацій щодо проведення евакуаційних заходів, а це питання станом на сьогодні так і не врегульовано, що створює загрозу у випадку ескалації напруги неможливості своєчасно евакуювати експонати.

Працівники музейних установ повинні пройти спеціальне навчання стосовно техніки безпеки під час активних воєнних дій; державний регулятор повинен забезпечити архівні установи відповідними розпорядженнями стосовно збереження, перевезення та пакування музейних цінностей з виділенням відповідних для цього коштів та матеріалів. Відпрацювання механізмів долучення волонтерської допомоги до даних процесів.

Співпраця та допомога на міжнародному рівні розвитку та збереженню музейної справи регіону є важливим для прогресу в даній справі.

2. При організації документного забезпечення діяльності організації та документообігу необхідно враховувати зміни законодавства, що діють у період воєнного стану, а саме: використовувати методи диджиталізації при підтвердженні волевиявлення працівника, складати акти підтвердження надходження в установу документів електронним чином, користуватись послугами поштового зв'язку для надсилання трудової книжки згідно вимог законодавства та при погодженні із працівником, при необхідності зупиняти дію окремих положень колективного договору, документально оформляти виконання суспільно-корисних робіт та відносин з волонтерами шляхом укладання спеціальних наказів та договорів.

3. Аналіз архівних документів Волині дає змогу констатувати, що під час Першої світової війни органи місцевого самоврядування на Волині були змушені задовольняти низку нагальних потреб місцевих жителів. Насамперед, оперативно вирішувати комплекс, питань пов'язаних із забезпеченням мешканців міст товарами першої необхідності, протидіяти зростанню цін на них, докладати значних зусиль з організації й надання допомоги величезній кількості біженців. Ще одним важливим питанням, яке вони були змушені вирішувати – це забезпечення міст регіону паливом. Незважаючи на величезну кількість лісових масивів, у 1916 р. відбулося різке зростання його вартості, що було зумовлено труднощами у заготівлі, діяльністю військових інтендантів і, найголовніше, неможливістю доставити його залізницею. Стрімке зростання цін, у тому числі й на продукти харчування та предмети першої необхідності при незмінних заробітних платах, мобілізація до армії працездатних сільських чоловіків, розорення або знищення внаслідок військових дій сільських господарств та промислових підприємств, примусове виселення частини працездатного населення у східні губернії, призвели до значного погіршення соціально-економічного становища краю та погіршення рівня життя населення, яке залишилося на території воєнних дій, часто до стану зuboжіння. На відновлення руйнувань, що їх зазнала Волинська губернія під час ведення воєнних дій, потрібен був значний період часу й величезні інвестиції в сільське господарство та промисловість, а уряд та органи влади займалися насамперед забезпеченням армії. Особливо ситуація ускладнилася після звільнення Західних повітів регіону влітку 1916 р., адже розорені війною величезні території потрібно було підтримувати, але військове командування російської

армії часто перешкоджало підвезенню всього необхідного до них не виділяючи вагонів для продовольства та палива. Всі зусилля скеровувалися на забезпечення всім необхідним армій Південно-Західного фронту.

В роботі круглих столів даного форуму при дослідженні різних важливих питань порядку денного Форуму приймали участь студенти кафедри Державного управління, документознавства та інформаційної діяльності, учасники студентських гуртків кафедри.

Учасники науково-практичного форуму «Good governance during the war. Добре врядування під час війни» звертаються до Міністерства освіти України з проханням максимального сприяння ініціативам вчених для проведення подальших наукових досліджень, а також до структурних підрозділів Рівненської обласної державної адміністрації з метою налагодження подальшої співпраці.